

Innst. 473 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 163 L (2012–2013)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Atea AS våren 2013

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

I proposisjonen fremmes det forslag om at arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Atea AS i forbindelse med forbundets krav om opprettelse av tariffavtale ved bedriften skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Det fremmes samtidig forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse tvisten.

1.2 Forhandlinger, mekling og konflikt

EL & IT Forbundet har reist krav om opprettelse av tariffavtale i IT-bedriften Atea AS. Bedriften har avvist kravet. Det er forsøkt mekling i tvisten, uten at det har lyktes å bringe partene til enighet. 29. april 2013 ble det iverksatt streik blant EL & IT Forbundets medlemmer i bedriften, og streiken ble trappet opp fra 7. mai. I alt ble ca. 80 arbeidstakere i bedriften tatt ut i streik. Atea AS har mellom 1 700 og 1 800 ansatte i Norge. Virksomheten er ikke medlem av noen arbeidsgiverorganisasjon.

Til støtte for konflikten ved Atea AS iverksatte EL & IT Forbundet sympatistreik i en rekke virksomheter i blant annet energisektoren. Fra 7. mai ble ca. 600 ansatte i selskapene BKK AS (Hordaland), Skagerak Energi (Telemark og Vestfold), Eidsiva Vannkraft AS (Hedmark og Oppland), Troms Kraft og Relacom AS tatt ut i streik. Fra 14. mai ble ytterligere

drøyt 460 ansatte i selskapene Lyse (Rogaland), Hauland Kraft (Rogaland) og Statnett tatt ut i streik.

1.3 Omfang og virkninger av konflikten

Streiken blant EL & IT Forbundets medlemmer i Atea AS rammet utelukkende bedriften selv. De iverksatte sympatiaksjonene medførte imidlertid etter hvert en svært uoversiktlig og usikker situasjon for strømforsyningen, med fare for alvorlige konsekvenser for store deler av landet.

Strømforsyningen i hele landet kunne bli berørt, fordi ansatte hos Statnett var tatt ut. Ifølge Olje- og energidepartementet innebar streikesituasjonen at Statnett i stor grad mistet styringen over forsynings-sikkerheten.

Partene hadde for øvrig ikke etablert et forutsigbart dispensasjonssystem fra streiken for Statnetts vedkommende. Usikkerheten om hvorvidt dispensasjon ville bli innvilget og eventuelt hvor lang tid det ville ta å få dispensasjon, kunne vært kritisk ved en feil eller utfall i nettet.

Helsetilsynet hadde pr. 16. mai ikke mottatt informasjon som tilsa at konflikten på det tidspunktet medførte fare for liv og helse.

Helsetilsynet uttalte imidlertid følgende i et brev til Helse- og omsorgsdepartementet 16. mai:

«Den pågående konflikten i energisektoren medfører generell økt sårbarhet med tanke på energiforsyningen. De eksisterende systemene som sikrer alternativ energiforsyning vil ha begrenset kapasitet både i ytelse, omfang og varighet i forhold til en normal stabil energiforsyning. En langvarig konflikt gir en summasjonseffekt som øker faren for et omfattende strømutfall. Et slikt utfall vil ha store samfunnsmessige konsekvenser og påvirke vitale samfunnsfunksjoner, herunder funksjoner som er nødvendige for å ivareta liv og helse i befolkningen.»

Det ble gjort flere sonderinger med sikte på å bringe partene i tvisten sammen for samtaler og forhandlinger, senest torsdag 16. mai. Sonderingene førte ikke frem, og situasjonen mellom partene fremstod som svært fastlåst.

Arbeidsministeren innkalte partene til møte om kvelden 16. mai. Partene bekreftet på møtet at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet. Partene ble informert om at regjeringen ville fremme en proposisjon til Stortinget om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Etter henstilling fra arbeidsministeren sa EL & IT Forbundet seg villig til å avblåse de pågående streikeaksjonene umiddelbart, og de streikende ville gjenoppta arbeidet så snart det lot seg gjøre.

1.4 Konklusjon

Hensynet til vitale samfunnsinteresser talte for at tvisten måtte løses uten ytterligere arbeidskamp. Faren for alvorlige strømutfall var betydelig og økende, og ville ha store samfunnsmessige konsekvenser og påvirke vitale samfunnsfunksjoner, herunder funksjoner som er nødvendige for å ivareta liv og helse i befolkningen.

Også varselet om en alvorlig flomsituasjon for store deler av landet talte for at det måtte gripes inn i hovedkonflikten. Det var ikke forsvarlig med videre usikkerhet for nye aksjoner som kunne svekke flomberedskapen.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Vedtaket om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidskonflikten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, er det uansett nødvendig å gripe inn i konflikten.

1.5 Rikslønnsnemndas kompetanse

Forslaget innebærer at Rikslønnsnemnda gis kompetanse til å løse tvisten som er oppstått mellom EL & IT Forbundet og Atea AS, det vil si å ta stilling til om det skal opprettes en tariffavtale mellom forbundet og bedriften eller om et slikt krav skal avvises, og hvordan en eventuell avtale i så fall skal lyde. Lønnsnemndslovens bestemmelser gis anvendelse så langt de passer.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Kristelig Folkeparti, Laila Dāvøy, har ingen merknader og slutter seg til forslaget.

3. Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom
EL & IT Forbundet og Atea AS våren 2013

§ 1

Twisten mellom EL & IT Forbundet og Atea AS i forbindelse med spørsmålet om opprettelse av tariffavtale skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans. Reglene i lønnsnemndloven gjelder så langt de passer.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 11. juni 2013

Robert Eriksson

leder og ordfører